

A JOBBIK SZAVAZÓI

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

A Jobbik szavazótábora sem kevésbé heterogén, mint a Fideszé vagy a baloldalé – derül ki a Republikon Intézet elemzéséből, mely ezúttal négy különböző jobbikos csoportot különített el társadalmi és politikai attitűdök alapján. A kategorizálás során radikális jobboldali törzsszavazókat, fenyegetett fiatalokat, néppárti jobbikosokat valamint ingadozó jobboldaliakat azonosítottunk. E négy csoport közül az első kettő tekinthető stabil Jobbik-szavazónak, míg a másik két kategória szavazói nem szervesen kötődnek a párthoz, bizonyos ügyek vagy a radikális hangok mentén könnyen leválhatnak a Jobbikról – a párt szavazótáborának egyben tartása komoly nehézséget fog jelenteni a jövőben is.

Ellentétben az egyértelműen kormányellenes baloldali, liberális szavazótáborral, a Jobbik szimpatizánsai között két csoport esetén is azt tapasztaltuk, hogy ellenzéki szavazókhöz képest igen magas a kormánnyal - illetve a Fidesszel – rokonszenvezők aránya. A kormánnyal szembeni ambivalens viszony – a tábor kétharmada elsöprően kritikus, míg egyharmada részben elégedett – az egyik alapvető nehézsége a Jobbik politikájának: a napi reakciók kapcsán e két, eltérő közeg között igen nehéz egyensúlyozni, ahogy ezt több ügy kapcsán látjuk is.

A néppárti fordulat részsikerét és nehézségét egyaránt visszaigazolja az Intézet csoportosítása: a tábor mintegy ötödét kitevő néppárti jobbikosok ugyanis valóban különböző háttérű szavazókat hoztak a radikális törzsszavazók mellé, ugyanakkor ők jóval kevésbé osztják a párt radikális véleményét, akcióit – ez pedig hosszú távon lemorzsolhatja őket.

A Jobbik legnagyobb versenyelőnye a hitelesség és a korrupciómentesség, stabil szavazóik pedig minden más pártnál erősebb identitással, politikai önazonossággal bírnak: a radikális jobboldali törzsszavazók rendpártiak, míg a fenyegetett fiatalok elsősorban erős nemzeti érzelmű szavazók. Azt látjuk, hogy bár értékalapon a két leginkább stabil szavazói csoport jelentősen eltér, szakpolitikai és aktuálpolitikai kérdésekben a Jobbik sikeresen összetartja őket.

A négy szavazói csoport

A legnagyobb csoportot a bő félmilliónyi **radikális jobboldali törzsszavazó** jelenti: ők a Jobbik legstabilabb szavazói, akik 2006-tól fokozatosan kerültek a párt mellé és számukra nem is nagyon van más alternatíva – ez az egyetlen csoport, ahol a Fidesz sem az. E szavazók számára a rend és a stabilitás az elsődleges, jelenleg pedig extrém módon elégedetlenek azzal, ahogy a Fidesz kormányozza az országot. Ők a klasszikus kuruc.info szavazók: a mai napig elsősorban ezt a portált látogatják a leggyakrabban.

A második csoportot, mintegy 270 ezer szavazóval, a **fenyegetett fiatalok** alkotják: szakpolitikai válaszaik döntően megegyeznek a radikális törzsszavazókkal, identitásuk alapján

viszont erős nemzeti érzésű szavazók, akik a leginkább autoriter és egyenlőtlenség-párti szavazók. A fenyegetett fiatalok jellemzően biztonságot keresnek a Jobbiknál: hetven százalékuk érzi saját bőrén, hogy romlik a közbiztonság és anyagi szempontból is van mit veszteniük. Ezzel szoros összefüggésben a fenyegetett fiatalok kevésbé szolidárisak, sokkal inkább egyfajta jóléti sovinizmus jellemző rájuk, és kifejezetten romaellenes attitűdöket vallanak. Ezek a szavazók ténylegesen kifejezetten autoriter jellemzőkkel bírnak, háromnegyedük szerint a tekintélytisztelet és engedelmisség a legfontosabb érték a nevelés során, és bár maguk is fiatalok, kétharmaduk szerint a fiataloknak meg kell tagadniuk a lázadó gondolataikat, hogy beilleszkedjenek. A Jobbikra szavazó fenyegetett fiatalok tehát ténylegesen messze vannak a jellemzően fővárosi, liberálisabb fiatal szavazóktól – e legjellemzőbben vidéki városokban élő választók a legtöbb szempontból különböznek más, ellenzéki kortársaiktól.

A tábor ötödét, , szűk 250 ezer embert, a **néppárti jobbikosok** adják: ellentétben a szinte homogén rendpárti vagy nemzeti érzésű előbbi két kategóriával, a néppártiak a legheterogénebb politikai identitású jobbikos szavazói csoport. Értékválasztásaik alapján jóval liberálisabb szavazókról van szó, mint a többi csoport esetén, ami összefügg politikai múltjukkal: korábbi választásaik alapján egykori baloldali szavazók is vannak itt. A néppárti jobbikosok a legmagasabb végzettségű szavazók, negyedüknek diplomájuk van, harmaduk értelmiségiként tekint magára. Számukra ugyanakkor a Jobbik mérséklődése nem elég, még mindig inkább radikális pártnak látják. Ők azok, akik Vona Gábort választanák Novák Előddel szemben – ha elbukik a mérséklődés, akkor vélhetően e szavazók jelentős része elhagyja a pártot.

Végül a legkisebb részt, bő 150 ezer szavazót, az **ingadozó jobboldaliak** jelentik, akik a néppárti jobbikosok mellett a másik, kevésbé stabil csoport. Köztük a legmagasabb azok aránya, akiknek van másodlagos preferenciája: elsősorban a Fidesz és az LMP felé nyitottak. Szakpolitikai értékválasztásaik alapján extrém menekültellenes szavazókról van szó – ők lehetnek azok a választók, akiket a Fidesz vissza tudott nyerni. Az ingadozó jobboldaliak között a legszélsőségesebb a nemek aránya: 68 százalékuk férfi. Kimagasló köztük továbbá a liberális, szabad gondolkodók aránya – ám ez nem találkozik klasszikus értékválasztási vagy szakpolitikai liberalizmussal: ők azok a jobbikos szavazók, akik számára a liberális jelző sokkal inkább a Fidesz konzervativizmusával szemben álló fogalom.

TARTALOM

Rezümé.....	2
Bevezető.....	5
Az elemzés módszertana.....	5
A Jobbik szavazói értékválasztásuk alapján.....	6
Radikális jobboldali törzsszavazó	9
Fenyegetett fiatal.....	10
Néppárti jobbikos	12
Ingadozó jobboldali.....	15

BEVEZETŐ

A Jobbik elmúlt két éve döntően egy fogalom köré épült, ez pedig a néppártosodás: az a kísérlet, hogy egy döntően radikális jobboldali pártból, amivel a párt az első, 2009-es és 2010-es választási sikereit elérte, egy jobbközépre nyitott, mérsékelt formációvá váljon. A Jobbik múltja és több meghatározó politikusa ugyanakkor komoly gátja ennek a stratégiának, ez világosan megmutatkozott több alkalommal. A Fidesz, illetve a baloldali-liberális szavazók elemzése után ezúttal a Jobbik szavazóinak értékelvű vizsgálatát végeztük el. A Jobbik esetén az elemzés döntően arra kereste a választ, milyen különböző karakterű szavazókból áll össze a tábor: mennyiben azonosíthatóak néppárti és radikális jellegű szavazók – továbbá, hogy a két típus mekkora részét adja a tábornak. Az elemzés során azt is feltérképeztük, hogy mekkora a Jobbik törzstábora – akik leginkább stabil szavazóknak tekinthetők – illetve, hogy kik azok a szimpatizánsok, akik nyitottak lehetnek más pártok felé is. A Jobbik szavazóinak értékelvű csoportosításával azt is megtudhatjuk, hogy a kormányhoz való viszonyuk alapján különböznek-e a baloldali-liberális ellenzékétől.

AZ ELEMZÉS MÓDSZERTANA

Az elemzéshez az Ipsos által a Republikon Intézet megbízásából készített két kutatás¹ összevont adatbázisát használtuk: az így 3000 fős adatbázis kellően nagy minta ahhoz, hogy részcsoportok elemzését is elvégezzük. A csoportképzéskor nem vettük figyelembe a választók szocio-demográfiai háttérét (életkoruk, lakóhelyük, gazdasági jellemzőik), kizárólag arra koncentráltunk, hogy miként vélekednek a társadalmi szerepekről, mennyire fogadják el a szociális egyenlőtlenségeket, mennyire elégedettek a jelenlegi társadalmi-politikai környezettel. Így tehát a csoportosítás során nem „fiatal budapesti”, vagy „vidéki női” szavazók alkottak egy-egy kategóriát, hanem például a társadalmi egyenlőtlenséget támogató, nevelési elvekben inkább tradicionális-konzervatív nézeteket valló szavazók, lakóhelyüktől vagy épp nemüktől függetlenül. Az elemzés a csoportosítást követően bemutatja, milyen jellemzőkkel bírnak a csoportok: hogyan vélekednek a Fidesz kormányzásáról, az aktuális ügyekről, az ellenzékéről és milyen a viszonyuk a politikához. Az értékközpontúság tudatos választás: míg a szakpolitikai vélemények egy-egy politikai aktualitást követően gyakran változnak, a magyar társadalom értékválasztása viszonylagos stabilitást mutat. Az értékek alapján képzett csoportosítás tehát nem egy egyszeri pillanatkép, hanem a társadalmi-politikai attitűdöket stabilan megjelenítő szempont.

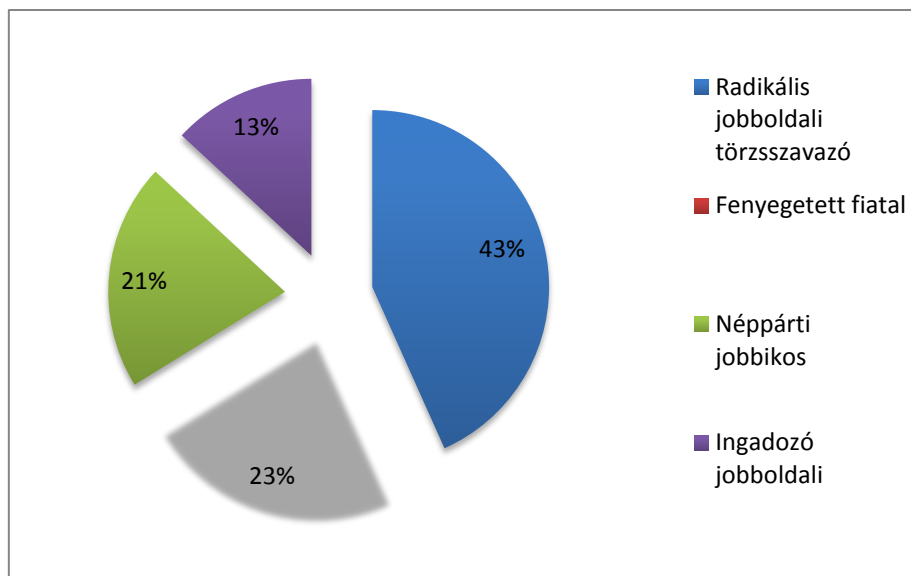
¹ Mindkét kutatás országos, reprezentatív mintán készült, 2000 fő ill. 1000 fő személyes megkeresésével, 2015 június/júliusában, ill. szeptember második hetében. Az elemzés során az Együtt, PM és Liberális szavazókat pártpreferencia esetén együtt kezeltük az alacsony elemszám miatt.

Az elemzés során a Jobbik szavazóit tíz kérdés segítségével három dimenzió mentén csoportosítottuk. A felhasznált állításokat a magyar és nemzetközi kutatások régóta használják, ezek alkalmasak arra, hogy rajtuk keresztül a választókat megbízhatóan és érvényesen tudjuk kategorizálni. Az első dimenzió az autoriter-liberter skála: előbbi pólushoz kerülnek azok a választók, akik számára a fegyelem, tisztelet, a konformizmus a követendő példa, míg az utóbbi pólusban vannak azok, akik ezekkel szemben inkább elutasítók. A második dimenziót a szociális egyenlőtlenségekkel kapcsolatos attitűd képi: mennyire tartja elfogadhatónak a válaszadó a jelentős jövedelmi különbségeket, hogyan gondolkodik a szegényekről. A skála egyik végét itt azok jelenítik meg, akik számára a jövedelmi és társadalmi egyenlőtlenség elfogadható, míg a másik végén azok, akik ezt elutasítják. Végül a harmadik dimenzió esetén a fennálló politikai-jogi környezethez való attitűdöt vontuk be: mennyire érzi valaki, hogy része a döntéseknek, elfogadja-e a jelenlegi törvényi adottságokat. Ebben az esetben a képzett skála egyik végpontjában azokat a választókat találjuk, akik részesei a fennálló politikai-jogi konszenzusnak, míg a skála másik oldalán lévők tagadják azt, illetve nem érzik magukat a részesének. Fontos leszögezni, hogy mindhárom skála esetén azt tudjuk megállapítani, hogy a választók egymáshoz képest hol állnak: az egyenlőtlenség-skála szélső pontja tehát nem egy teljes mértékben, minden szempontból a társadalmi egyenlőtlenség elfogadását-támogatását jelentő álláspontot jelent, csak azt, hogy a magyar társadalom (vagy jelen esetben: a baloldalon belül) által képviselt felfogáshoz képest jóval inkább elfogadó.

Elmondható, hogy a társadalom egészét nézve a Jobbik szavazói nem különösebben tradicionálisak nevelési-társadalmi kérdésekben, elutasítóbbak a társadalmi-jövedelmi egyenlőtlenségekkel szemben és szavazóik kritikusak, ha a jelenlegi jogi-politikai környezetről kell állást foglalniuk.

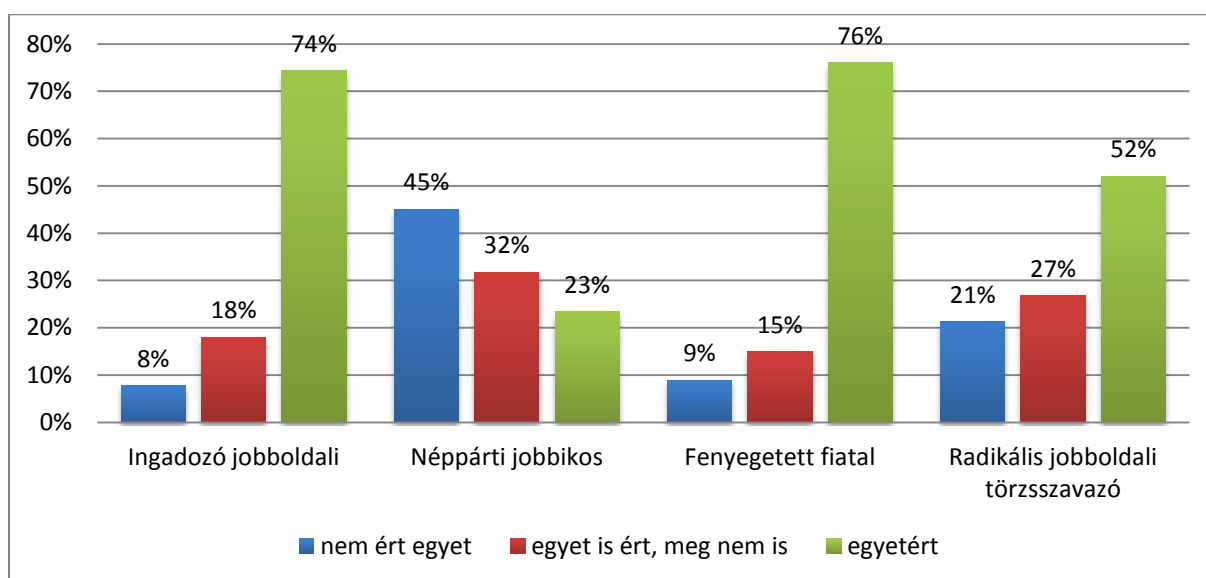
A JOBBIK SZAVAZÓI ÉRTÉKVÁLASZTÁSUK ALAPJÁN

Az elemzés során statisztikai eljárással a fent leírt három skála segítségével találtuk meg az egymáshoz leginkább hasonlító csoportokat. Az eljárás lényege, hogy a három szempont (és kizárólag ezek) alapján leginkább egymáshoz hasonló választókat összeköti: ezáltal egymáshoz hasonló, de a többi csoporttól inkább különböző kategóriába sorolja be a szavazókat. Az elemzés során négy ilyen csoportot különítettünk el: ebből az négy, értékválasztásuk alapján különböző csoportból áll a Jobbik szavazótábora.

1. ábra: A Jobbik szavazók négy csoportja

A legnagyobb részt, a teljes tábor 43 százalékát kitevő, bő félmillió választót a radikális jobboldali törzsszavazók adják. Értékválasztásuk szerint nem különösebben tradicionális, de nem is szabadelvű szavazók, nagyjából az átlag magyar szavazóhoz állnak közel, bár hangsúlybeli különbségeket látunk: a fiatalok lázadó gondolataival kapcsolatban megengedőbbek, míg az erős vezető iránti igényük erősebb. Emellett erősen egyenlősítő attitűdöket vallanak: szinte teljesen elutasítják a nagy fizetési különbségekkel kapcsolatban és nem hiszik, hogy a szegények maguk lennének felelősek a helyzetükért. Ezek a szavazók kiemelkedően rendszerellenesek: mind a jogi, mind a politikai környezettel szemben kritikusak – szinte egy emberként követelnének szigorúbb büntetéseket a törvények megsértőire és úgy vélik, hogy a legtöbb ember tisztességtelenül gazdagodott meg.

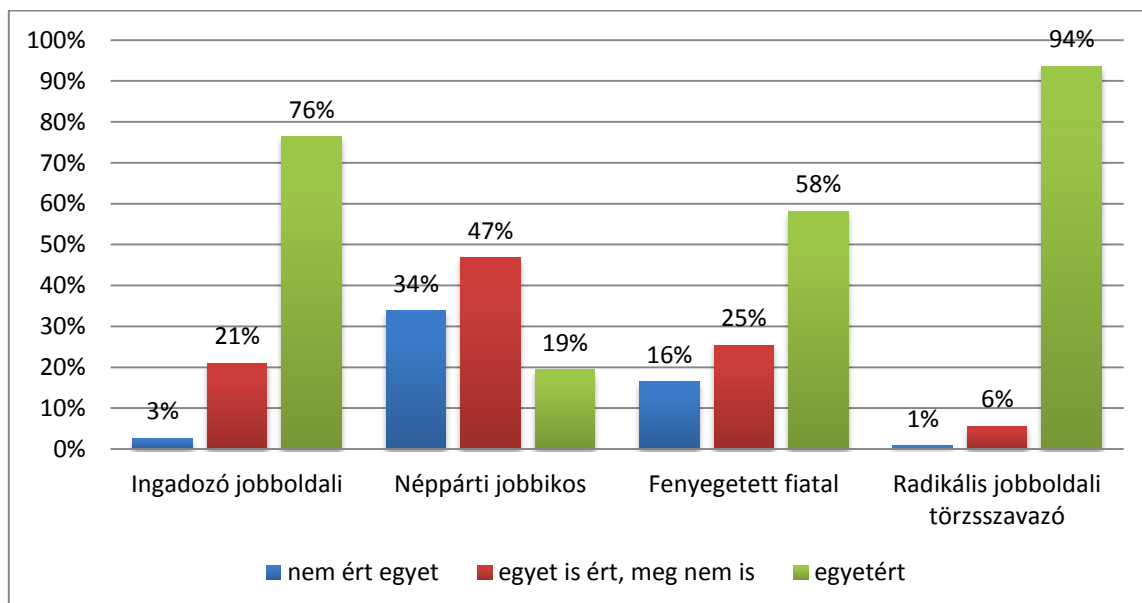

2. ábra: A legfontosabb erények, melyeket a gyerekeknek meg kell tanulniuk, az engedelmesség és a tekintélytisztelt

A 2. ábra az autoriter-liberter skálához használt egyik állítással kapcsolatos egyetértéseket mutatja a létrehozott öt csoport szerint. Jól látszik, hogy a különböző baloldali-liberális csoportok alapvetően eltérően ítélik meg ezt a kérdést – a többi, hasonló állításnál hasonló aránykülönbségeket látnák. Az ilyen kérdések célja, hogy kevésbé direkt módon kérdezzenek rá alapvető felfogásbeli kérdésekre: ez az állítás valójában nem kizárólag, szó szerint a gyermekek neveléséről szól, sokkal inkább egy általános hozzáállást mutat a hierarchiához. Az állítások során ezt az absztrakt fogalmat hozzuk közel a választóhoz azáltal, hogy ismerős vagy elképzelhető helyzetről kell véleményt mondani: gyermeknevelésről, családi szerepekről.

A szavazótábor bő ötödét adják a fenyegetett fiatalok – mintegy 270 ezer szavazóról van szó. Az előbbi csoporttal szemben ők már erősen autoriter, tekintélytisztelő elveket vallanak, miközben a társadalmi különbségekkel kapcsolatban is megengedőbbek: elfogadhatónak tartják a fizetésbeli különbségeket, igaz, a nagy jövedelmi egyenlőtlenségeket már kevésbé támogatják. A jogi-politikai rendszerrel szemben ők is döntően kritikusak.

Minden ötödik választó, mintegy 250 ezer ember, tartozik a néppárti jobbkiosok közé: ők a szavazótábor leginkább szabadelvű része, akik elutasítják a tradicionális női-férfi szerepeket vagy a tekintélyelvű nevelést. Emellett a jövedelmi egyenlőséget minden más csoportnál kevésbé tartják fontosnak. Szemben az eddigi két csoporttal, a néppárti jobbkiosok jóval inkább rendszer-elfogadó szavazók és többségében úgy vélik, aktív részesei a politikai folyamatoknak.

3. ábra: Csak kis jövedelmi egyenlőtlenségeket szabadna megengedni az emberek között

A 3. ábra az egyenlőtlenség-egyenlőség skálához használt egyik állítással kapcsolatos megoszlásokat mutatja. Az előző ábrához hasonlóan itt is arról van szó, hogy önmagában az

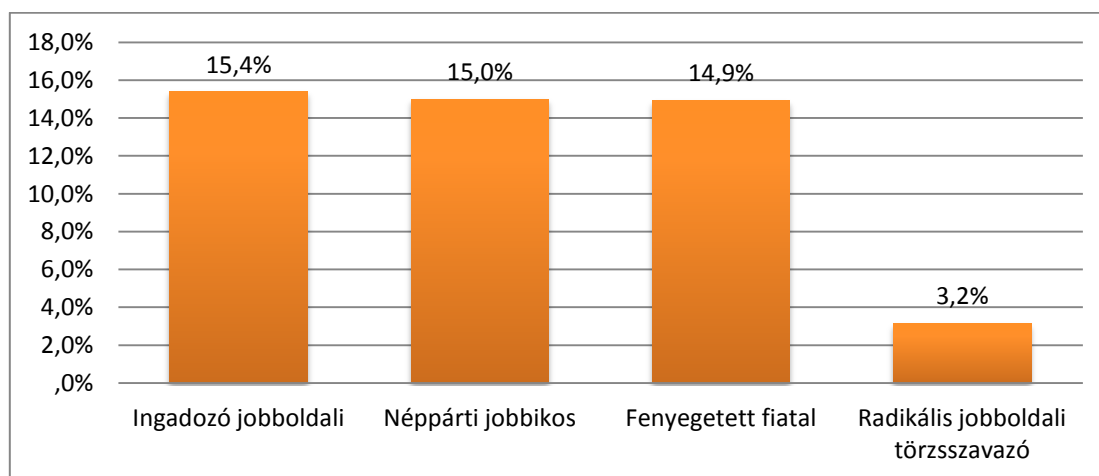
„egyenlőtlenség” fogalmával a válaszadók nehezen tudnak mit kezdeni, ám ilyen értékállítások megfogalmazásával egy kutatás során elő tudjuk állítani azokat a kérdéseket, amik tartalmilag elhelyezik a válaszadó véleményét a kérdésben.

Végül a Jobbik táboron belül a legkisebb részt az ingadozó jobboldaliak jelentik, akik világképükben éppen olyan tradicionálisak, mint a fenyegetett fiatalok, emellett viszont a törzsszavazókhöz hasonló – bár attól némileg elmaradó mértékben – állnak ki a jövedelmi egyenlőtlenségek elutasítása mellett.

RADIKÁLIS JOBBOLDALI TÖRZSSZAVAZÓ

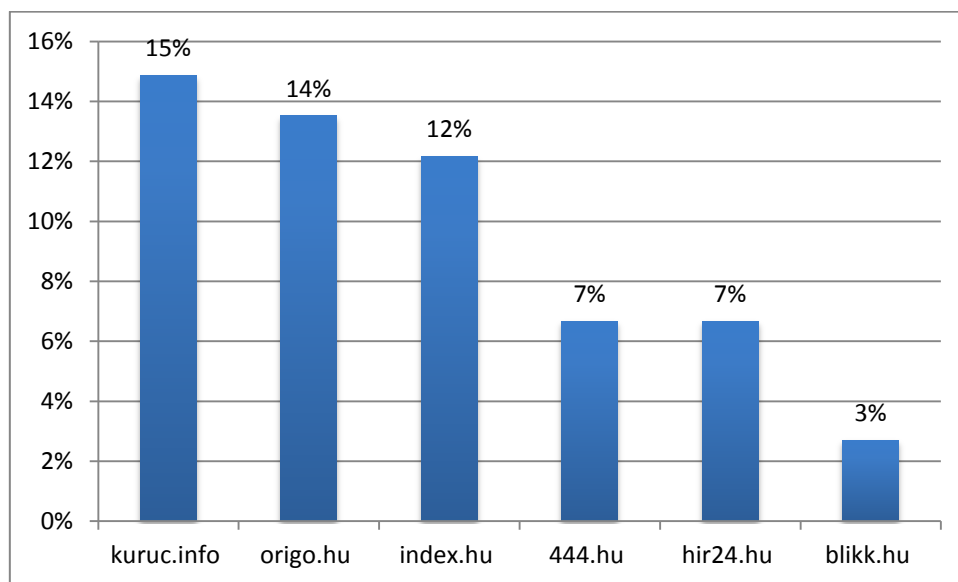
A radikális jobboldali törzsszavazók jelentik a Jobbik magját, egyben a tábor leginkább kormányellenes és leelégedetlenebb részét. Sem az ország irányával, sem a helyi ügyek menetével nem elégedettek (92 százalékuk szerint rossz irányba mennek a dolgok és kétharmaduk a településükről is ugyanezt érzi). Ez az érzés direkt kormánykritikával párosul: háromnegyedük elégedetlen az Orbán-kormány tevékenységével. A radikális jobboldali törzsszavazók kivételesen határozott és sarkos véleménnyel vannak az ország ügyeiről és saját politikai önképükről: a különböző skálákon mért lehetőségek közül mindig jóval nagyobb arányban választották valamelyik szélsőértéket. E szavazókat megkülönbözteti továbbá nagyon erős rendpártiságuk: 31 százalékuk számára ez az elsődleges identitás, de kiemelkedően magas (36%) azok aránya, akik második identitásként jelölték meg ezt: a radikális törzsszavazók kétharmada számára a rend és a stabilitás kiemelkedő fontosságú.

E szavazók között valamivel több a legfeljebb 8 osztály végzettek aránya és többen is végeznek fizikai munkát, mint a többi csoportban – ugyanakkor a dolgozók magas aránya ezt a csoportot is jellemzi. Demográfia szerint ez a legkiegyenlítettebb szavazói csoport, mind településtípus, mind életkor szempontjából.

4. ábra: Azon szavazók aránya, akik igen valószínűnek vagy biztosnak tartják (7-es skálán legalább 5-ös érték), hogy a Fideszre szavazzanak

A radikális jobboldali törzsszavazók a Jobbik legstabilabb és legbiztosabb szavazói, magjuk már 2006-ban is (az akkor még a MIÉP-pel közösen induló) a pártra szavazott és korábbi választásaik alapján itt a legalacsonyabb a más pártból – elsősorban a Fideszből – érkezettek aránya. Ráadásul e szavazók tartják a legkevésbé elképzelhetően, hogy a Jobbikon kívül más pártra is szavazzanak: a kutatás során minden párt esetén megkértük, hogy egy hétfokú skálán jelöljék, mennyire tartják valószínűnek, hogy az adott pártra szavazzanak (függetlenül tehát tényleges pártválasztásuktól). Míg a többi csoportnál azonos, mintegy 15 százalék jelezte, hogy valószínűnek tartja (a skálán az egészen biztos, szinte biztos és valószínűleg igen válaszok), hogy a Fideszre szavazzon, a radikális törzsszavazók esetén ez az arány mindössze 3 százalék. Ezen kívül ők hisznek a leginkább abban, hogy a Jobbik jobban kormányozna, mint a Fidesz: 88 százalékuk vélte így.

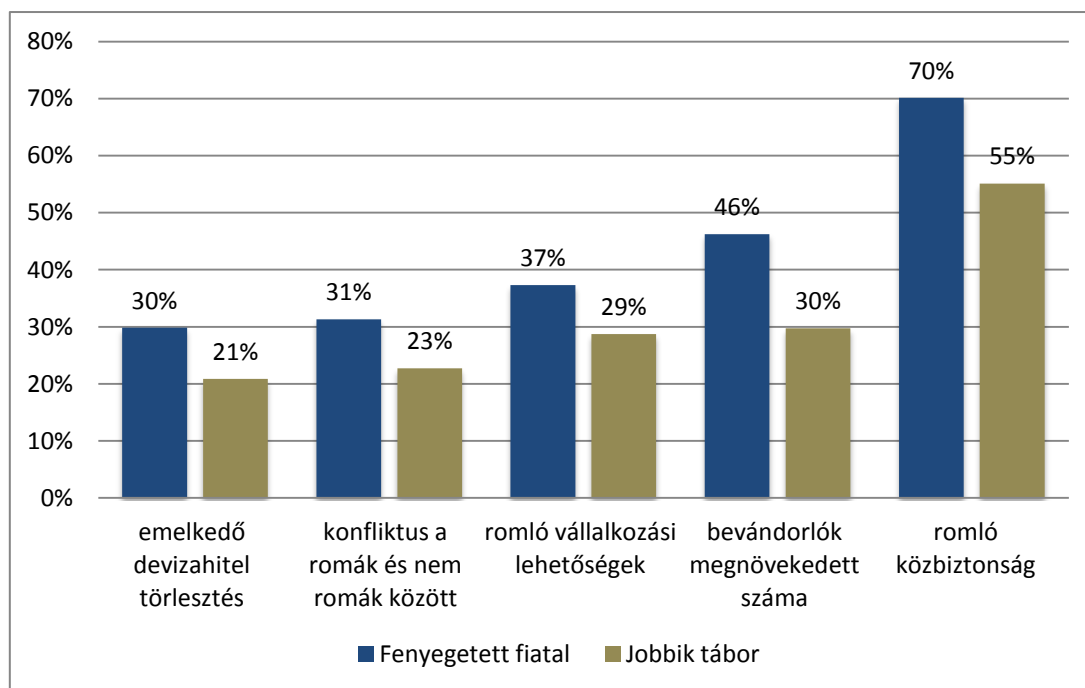
5. ábra: Az adott internetes portált minden nap látogatók aránya a radikális jobboldali törzsszavazók között

Médiafogyasztásuk rámutat egy másik karakteres különbségre: a radikális jobboldali törzsszavazók a kuruc.info nemzedék: az internetes portálok közül ez számukra a leginkább meghatározó, megelőzve az index.hu-t és az origo-t is. Televízió nézési és újságolvasási szokásaik között már nincs ilyen eltérés, egyedül a HírTV az, amit az átlagnál kevésbé követnek, de a Jobbik-szavazókról általában is elmondható, hogy az online tájékozódás fontosabb, mint a televízió.

FENYEGETETT FIATAL

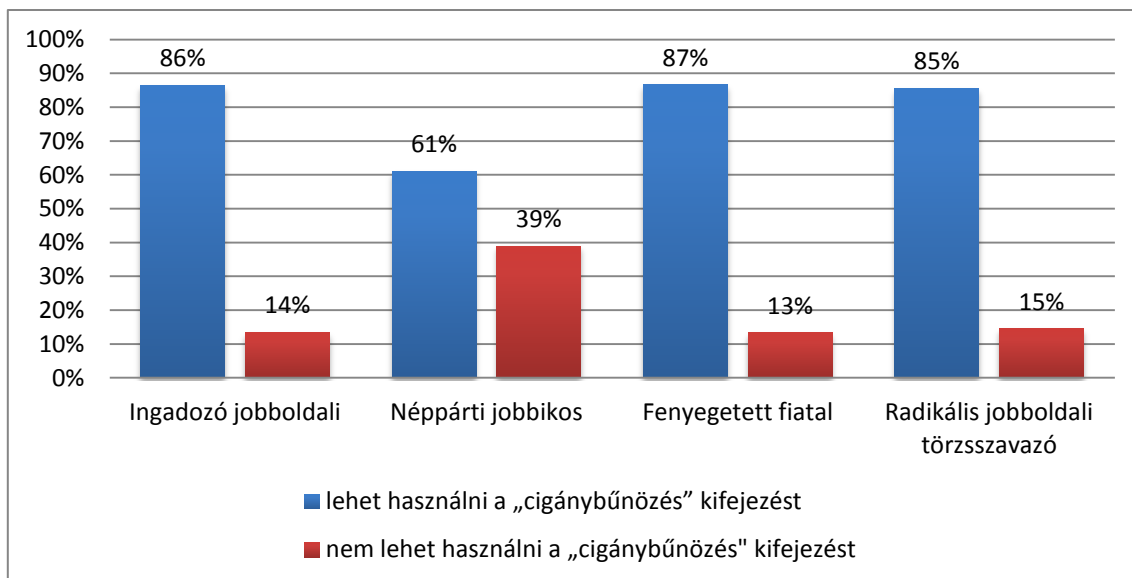
A fenyegetett fiatalok alkotják a stabilnak tekinthető Jobbik szavazók másik csoportját. A radikális törzsszavazókhöz hasonlóan ők is nagyon elégedetlenek az Orbán-kormánnyal és elsősorban egy Jobbik-kormányra örülnének. A fenyegetett fiatalok jelenleg a legelszántabb szavazók, háromnegyedük jelezte, hogy részt venne egy most vasárnapi voksoláson.

Elkötelezettségüket jelzi az is, hogy szavazási attitűdjüket úgy jellemezték, mint akik egyértelműen kötődnek egy párthoz és arra a pártra szavaznak. Míg a radikális jobboldali törzsszavazók jellemzően a kezdetektől a Jobbik körül léteztek, a fenyegetett fiatalok inkább az a csoport, aki a Fideszből került át az évek során: közel felük 2010-ben még a jelenlegi kormánypartot támogatta.

6. ábra: Érinti-e Önt vagy családját közvetlenül az alábbi probléma? Érinti válaszok aránya

A fenyegetett fiatalok között érvényesül a leginkább a Jobbik félelemre, a roma kisebbség veszélyeire játszó politikája: e szavazók 70 százaléka érzi úgy, hogy őt vagy családját közvetlenül érinti a romló közbiztonság (a Jobbik szavazói átlag 55 százalék), harmaduk személyes problémaként éli meg a romák és nem romák közti konfliktusokat, és számos további gazdasági nehézséget is átlagon felül jelöltek meg. Válaszaikból jól körvonalazódik a jóléti sovínisza hozzáállás: saját megélhetésük biztosítása miatt kizárnák a szociális rendszerből az arra nem „érdemes” szegényebb embereket. Mindez egyértelműen párosul roma-ellenességgel: 80 százalékuk véli úgy, hogy a cigányok maguk tehetnek a problémáikról, ezért nem kell külön, jobban támogatni őket és köztük a legmagasabb azok aránya (87 százalék), akik szerint a cigánybűnözés kifejezést lehet használni. A radikális törzsszavazókhöz képest a fenyegetett fiatalok továbbá erősen autoriter jegyeket mutatnak: háromnegyedük szerint a legfontosabb erény az engedelmesség és tekintélytiszteltet, kétharmaduk szerint fontosabb egy vezető, mint a törvények uralma, valamint köztük a legmagasabb azok aránya, akik visszaállítanák a halálbüntetést.

7. ábra: A „cigánybűnözés” kifejezés kapcsán kikkel ért egyet, Azokkal akik szerint..

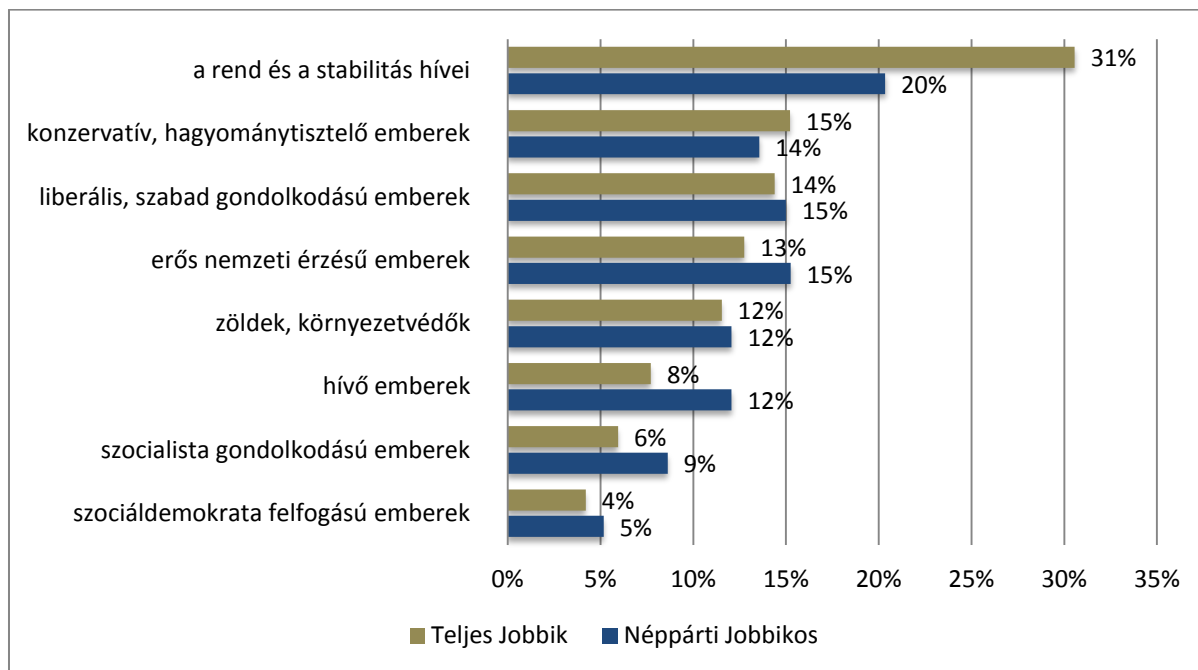
A radikális törzsszavazókkal szemben a fenyegetett fiatalok elsődleges identitása az erős nemzeti érzés, 43 százalékuk választotta azt a felsoroltak közül. A fenyegetett fiatalok erősen felülreprezentáltak a vidéki városokban (52 százalékuk él itt), míg Budapesten alig vannak jelen. Elnevezésükben nem véletlen a fiatal jelző sem: harmaduk 18-29 év közötti, ezzel a négy csoport közül a legfiatalosabb közeget jelentik. A radikális törzsszavazókhöz képest magasabb végzettségűek, ez jellemzően gimnáziumi, szakközépiskolai szintet jelöl, de átlagos arányban diplomások is vannak köztük. A magas foglalkoztatottság mellett kimagasló arányban vannak köztük az állami szférában, közalkalmazottként dolgozók – többek között tehát városi iskolákban tanító tanárok, kórházi dolgozók testesítik meg e kategóriát.

A fenyegetett fiatalok az átlagnál valamivel többet néznek tévét, különösen az RTL Klubot, míg a négy csoport közül ők azok, akik legkevésbé olvasnak újságot – politikai tájékozódásra inkább a netet használják. A vizsgált portálok közül egyértelműen az Origo dominál: 24 százalékuk nézi mindennap, – a Jobbik átlag 13 százalék – miközben az Index olvasottsága náluk a legalacsonyabb (6,5 százalék). A többi híroldal közül még leginkább a 24.hu-t, hvg.hu-t és a 444-et látogatják – e három oldalt napi szinten látogatók aránya az Indexéhez hasonló. A kuruc.info esetükben is fontos felület, 11 százalék követi naponta – az Origo mellett tehát ez tekinthető a legfontosabb netes forrásnak.

NÉPPÁRTI JOBBIKOS

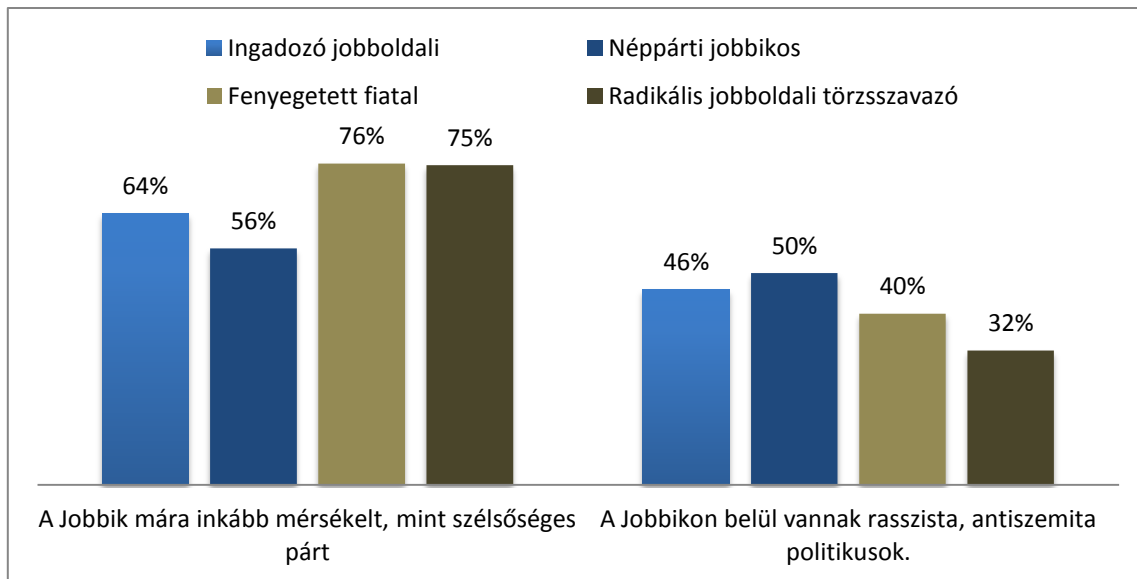
A szavazótábor mintegy harminc százalékát adják a néppárti jobbikosok: ellentétben az előbbi két kategóriával, a néppárti jobbikos jóval heterogénebb és kevésbé elkötelezett szavazói csoport. Kevésbé látják borúsán a dolgokat, negyedük szerint alapvetően jó irányba mennek a dolgok és felük legalább részben elégedett a Fidesz kormányzati teljesítményével.

A néppárti jobbikos ideológiai háttere is igen vegyes: míg a radikális törzsszavazók és a fenyegetett fiatalok kétharmada nemzeti érzelmű vagy rendpárti volt, addig a néppárti jobbikosok között vannak szép számban vannak szociáldemokraták vagy hívők is – míg a rendpárti értékválasztás jóval kevésbé jellemző rájuk. Korábbi választásaik magyarázatot adnak erre: a néppárti jobbikosok között igen magas az egykori, 2006-os MSZP-szavazók aránya, de a Fidesz egykori szavazói is szép számban képviseltetik magukat.

8. ábra: Milyen felfogású emberek állnak önhöz a legközelebb?

Szakpolitikai válaszaik megerősítik az értékeik alapján látott, szabadelvű, liberális attitűdöt: a néppárti jobbikosok alkotják a párt legtoleránsabb részét. Harmaduk szerint a cigányokat annyi hátrányos megkülönböztetés éri, hogy jobban kéne támogatni: ez kétszerese a Jobbik-tábor egészének. Hasonlóan, köztük a legmagasabb azok aránya, akik a bűnelkövetők jogait is fontosnak tartják, jobban elutasítják, hogy a közmunkát el nem fogadóknak ne járjon segély és legkevésbé tartanák helyesnek a halálbüntetés visszaállítását és legkevésbé bankellenesek. Fontos látni, hogy az itt felsorolt esetekben nem fordul meg a vélemény, marad kisebbségi álláspont, tehát csupán hangsúlybeli különbségről van szó – az viszont jelentős.

9. ábra: Egyetértők aránya a két állítás kapcsán

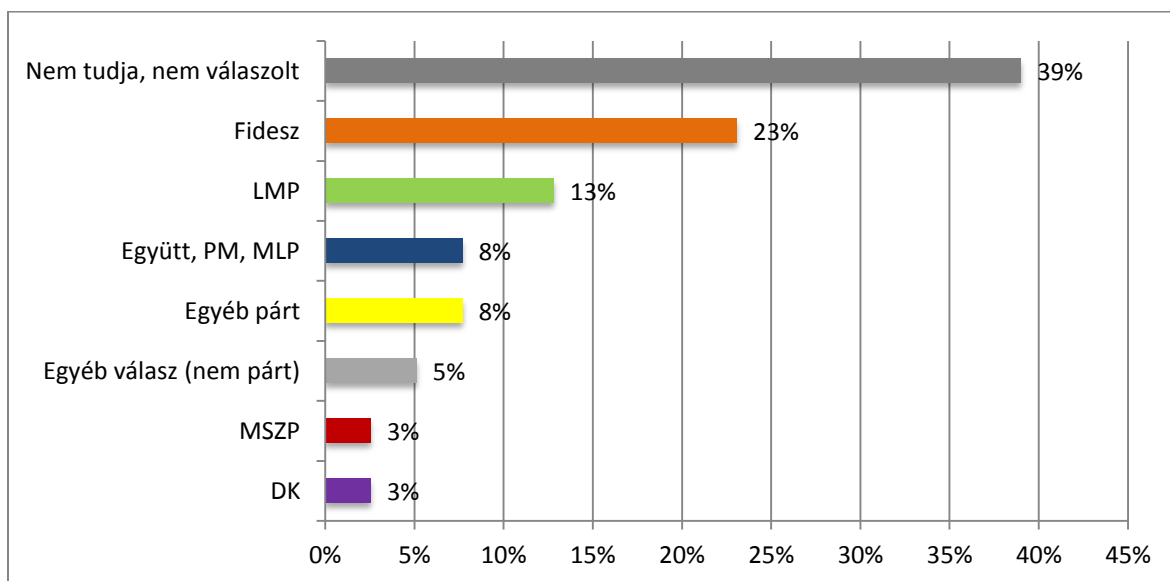
E szavazók számára a mérsékelt – ha úgy tetszik, néppárti – Jobbik lehet alternatíva, ám a radikális, kirekesztő párt inkább taszítani fogja őket. Erre utal, hogy a négy csoport közül ők azok, akik a legkevésbé vélik úgy, hogy sikerült mérséklődnie a pártnak, miközben a leginkább látják úgy, hogy a Jobbiknak szélsőséges nézetei vannak. Tanulságos a két, döntően különböző Jobbikot megtestesítő politikus, Vona Gábor és Novák Előd megítélése. Míg Vonát minden csoport, így a néppárti jobbikosok hasonlóan magas arányban kedvelik, a szélsőséges akcióról és megnyilvánulásairól ismert Novák ebben a csoportban jóval kevésbé szimpatikus.

A néppárti jobbikosok a szavazótábor legmagasabb végzettségű csoportja: negyedük főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkezik. A négy kategória közül ők is döntően fiatalok, 30 százalékuk 29 év alatti. Végzettségükkel együtt társadalmi és jövedelmi helyzetük is jobb, mint a Jobbik-szavazóké: 45 százalékuk közép, vagy felső-középosztálybeli, harmaduk pedig önmagát értelmiséginek tartja.

Tájékozódási szokásaik alapján a köztévét, RTL Klubot és TV2-t az átlagnál jóval kevésbé nézik, miközben a HírTV-t és a Kossuth Rádiót minden más csoportnál gyakrabban. Ez azonban nem egy bulvár-politika szembeállítás, hiszen a Blikket kétszer annyian olvassák napi szinten, mint egy átlagos Jobbik-szavazó. A négy csoport közül a néppárti jobbikosok a legaktívabb online hírfogyasztók: 40 százalékuk minden nap olvas híreket a neten, további 31 százalék pedig legalább hetente. Leggyakrabban az Index-et és az Origo-t keresik fel, emellett minden más csoportnál többen rendszeres olvasói a hvg.hu-nak.

A Jobbik tábor legkisebb részét az ingadozó jobboldaliak teszik ki, tizenhárom százaléknyi szavazóról van szó. Ők a Jobbik szimpatizánsok legkevésbé kormány-ellenes része – ellenzéki párthoz képest kifejezetten magas azok aránya, akik visszatérően inkább pozitívan nyilatkoznak az ország helyzetéről: 42 százalék elégedett a demokrácia működésével, 55 százalékuk legalább részben elégedett a kormány teljesítményével, negyedük szerint kifejezetten javult az ország gazdasági helyzete.

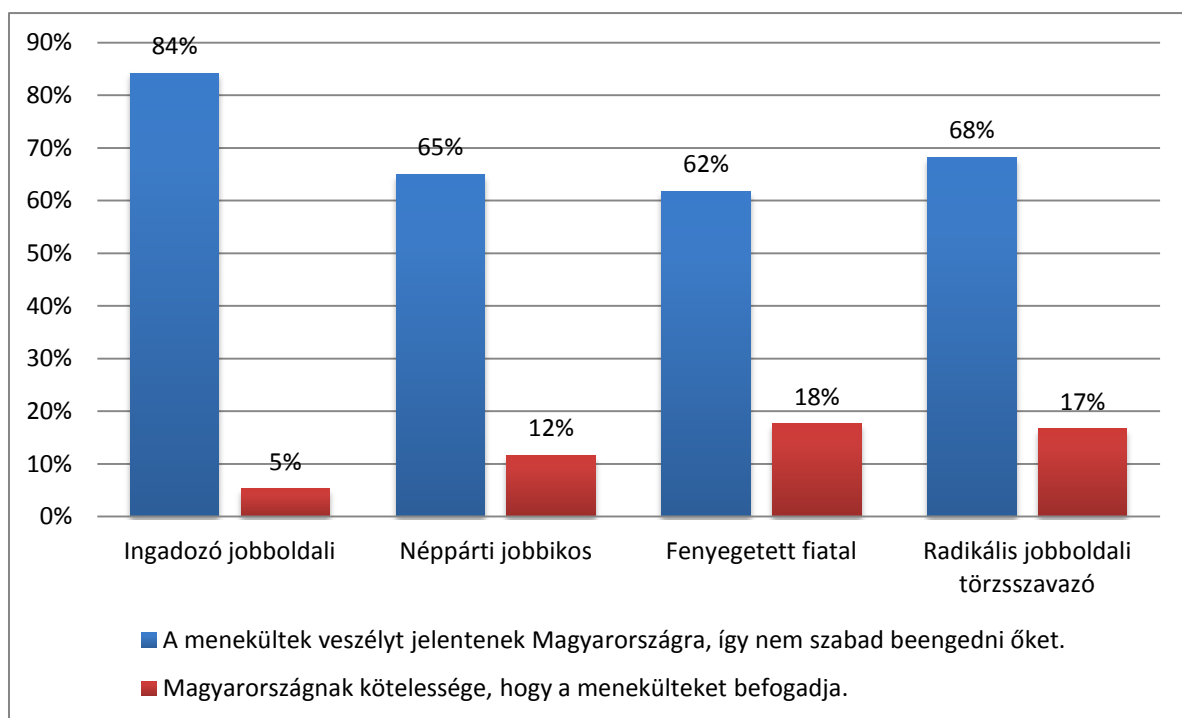
Az ingadozó jobboldali szavazók a politikai iránt leginkább érdeklődő választók – 45 százalékukat érdekli a politika (szemben a Jobbik-átlag 35 százalékkal) és a korábbi választásokon rendre ők voltak a legaktívabbak. Miközben a Jobbik szavazótáboron belül enyhe férfitúlsúly van, az ingadozó jobboldaliak körében ez a különbség jóval hangsúlyosabb: 68 százaléknyi férfiszavazót látunk köztük. További demográfiai jellemzőik alapján főleg középkorú és közepes végzettségű választókról van szó, akik a fővárosban és a vidéki községekben egyaránt felülreprezentáltak. Kiemeli őket még nagyon határozott jobboldaliságuk: a bal-jobb skálán mért önbesorolás alapján nyolcvan százalékuk vallotta magát jobboldalinak. Ideológiai választásuk alapján közel felük elsősorban nemzeti érzelműnek tartja magát, míg negyedük liberális, szabad gondolkodásúnak. Ez utóbbi fura kettősséget takar – miközben ugyanis e szavazók tartják magukat a leginkább liberálisnak, érték- és szakpolitikai válaszaik alapján éppen olyan autoriter szavazókról van szó, mint a fenyegetett fiatalok. Számukra tehát a liberális jelző egészen más jelent, mint a társadalom vagy közvélemény számára – ők vélhetően úgy „szabad gondolkodók”, hogy elutasítják a kereteket.

10. ábra: Ha valamilyen okból nem szavazhatna a Jobbikra, melyik pártot választaná?

Az ingadozó jobboldaliak a legkevésbé elkötelezett Jobbik-szavazók: egyrészt közel kétharmaduk jelölt meg pártot, akire tudna szavazni, ha nem a Jobbikra szavazna (a többi csoportnál erre a szavazók kevesebb mint fele volt hajlandó): elsősorban a Fidesz és az LMP felé nyitottak, a Demokratikus Koalíciót viszont mindenki másnál jobban utasítják el.

Szakpolitikai preferenciák alapján az ingadozó jobboldaliak megkülönböztető ügye a menekültkérdés: e szavazók messze a leginkább ellenségesek és elutasítók, még az átlagos Jobbik-szavazónál is. Az ingadozó jobboldaliak 84 százaléka válaszolt úgy, hogy a menekültek veszélyt jelentenek, ezért nem kellene befogadni őket és csupán 5 százalékuk vélte úgy, hogy ez lenne az ország kötelessége. Mindezek alapján azt mondhatjuk, hogy ha e választóknak nem felel meg a Jobbik által képviselt menekültpolitika, akkor jó eséllyel átpártolhatnak a Fideszhez.

11. ábra: Menekültkérdés megítélése

Az ingadozás fő oka emellett az, hogy e szavazók számára a Jobbik legnagyobb versenyelőnye a hitelesség és korrupciómentesség – ez egyben magyarázat arra, miért nyitottak az LMP felé is. Még a törzsszavazóknál is nagyobb arányban vélik ugyanis úgy, hogy a Jobbikra a leginkább jellemző, hogy őszinte, hiteles politikusai vannak.

Magas politikai érdeklődésük nem látszik médiafogyasztásukban: televízió nézési és újságolvasási szokásaik megfelelnek az átlagos Jobbik-szavazónak. Hasonlóképp igaz rájuk, hogy elsősorban online formában tájékozódnak, ám az általunk vizsgált portálok mindegyikét ritkábban látogatták, mint a többi szavazói csoport – könnyen elképzelhető tehát, hogy e szavazók döntően nem a mainstream médiából tájékozódnak.